

Vergaderjaar 2020–2021

28 140

Evaluatie orgaandonatie

Nr. 111

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 februari 2021

In de afgelopen jaren is veel veranderd in de orgaan- en weefselketen. De nieuwe donorwet geldt vanaf 1 juli 2020, waardoor alle mensen boven 18 jaar in Nederland in het donorregister komen te staan. Financiering van de uitname van postmortale organen en weefsels is structureel geborgd via een beschikbaarheidsbijdrage. De weefseluitname is via een aanbesteding belegd bij de stichting Weefsel Uitname Organisatie Nederland (WUON). En weefselbanken ontvangen sinds 2019 een vergoeding van de zorgaanbieders voor de weefsels die zij leveren voor transplantatie, in plaats van de eerdere begrotingsfinanciering via de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS). Vanaf januari 2021 financiert VWS het merendeel van de begroting van de NTS via een instellingssubsidie, waaronder haar wettelijke taken als Orgaancentrum volgens de Wet op de orgaandonatie (WOD)¹.

Ik vind het belangrijk dat VWS en NTS samen werken aan het continu verbeteren van de orgaan- en weefselketen en dat dat het hoofddoel is. Hierin heeft de NTS als Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO) en Orgaancentrum een belangrijke en onafhankelijke positie. Conform de afspraak tussen VWS en de NTS vindt elke 5 jaar een evaluatie van de NTS plaats. De evaluatie heeft in de tweede helft van 2020 plaatsgevonden en het eindrapport is begin dit jaar opgeleverd door Twynstra Gudde. Tijdens de evaluatie is onderzocht in hoeverre de NTS haar taken en activiteiten doelmatig en doeltreffend uitvoert binnen het complexe speelveld van de orgaan- en weefselketen. Ook de governance van de NTS en aansturing vanuit VWS maakten deel uit van de evaluatie. Met deze brief zend ik u het eindrapport en mijn reactie daarop².

¹ Wet op de orgaandonatie, artikel 24, benoemt de taken van het Orgaancentrum: «het bemiddelen bij het verkrijgen, bij het typeren en bij het vervoeren van organen van donoren, alsmede het toewijzen van die organen aan een daarvoor geschikte ontvanger».

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

De evaluatie concludeert dat NTS haar wettelijke taken als Orgaancentrum adequaat en doeltreffend uitvoert. De NTS is een bevlogen en betrokken organisatie. De samenwerking met Eurotransplant verloopt goed en de organisatie is sinds de vorige evaluatie verder geprofessionaliseerd.

De evaluatie doet vijf concrete aanbevelingen. Hieronder licht ik deze toe, alsmede de acties die ik zal ondernemen naar aanleiding van iedere aanbeveling.

1. Zorg voor helderheid over opdracht, verantwoordelijkheden, rollen en taken.

De onderzoekers constateren dat het onvoldoende duidelijk is wat de precieze taken, rollen en verantwoordelijkheden van de NTS en van VWS zijn. Wettelijke en niet-wettelijke rollen lopen soms in elkaar over. De regierol is onvoldoende uitgewerkt, wat ook in de vorige evaluatie is geconstateerd.

Dit beeld en de behoefte tot verduidelijking herken ik. Duidelijkheid is niet alleen van belang voor VWS en de NTS, maar ook voor de veldpartijen. Ik werk samen met de NTS een concreet overzicht uit van alle taken die de NTS nu uitvoert, daarbij expliciet benoemd of deze wettelijke, niet-wettelijke of aanvullende taken zijn. Op basis daarvan zal ik per taak met de NTS bespreken of de NTS de juiste partij is om deze taken uit te voeren en zo ja, welke rol en verantwoordelijk de NTS als ZBO en opdrachtnemer hierin heeft ten opzichte van VWS en veldpartijen. Hierdoor zal ook duidelijk worden of de wettelijke taken voldoende helder zijn gedefinieerd en afgebakend, of dat hier nadere uitleg nodig is.

2. Verstevig het opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

Het evaluatierapport constateert dat de opdrachtformulering vanuit VWS in de afgelopen jaren is verbeterd. Wel kunnen de gewenste resultaten en prestatie-indicatoren nog scherper worden geformuleerd. De opdrachtverlening van VWS aan de NTS moet duidelijkheid bieden over de opdracht, de relatie tussen VWS en NTS, afspraken over onvoorziene ontwikkelingen, en uitwisseling van informatie.

Ook dit beeld herken ik, en ik neem het advies over om het opdrachtgeverschap verder te versterken. De taken die de NTS uitvoert, zowel wettelijk als niet-wettelijk, en de gewenste resultaten zullen door VWS in overleg met de NTS strakker worden geformuleerd. Ten aanzien van data en informatie over de orgaan- en weefselketen zal explicieter worden gemaakt welke informatie en duiding van de NTS wordt gevraagd. De verwachtingen van VWS ten aanzien van de algemene adviserende rol van NTS, als input voor het VWS-beleid, zullen nader worden gepreciseerd en aanpassingen zullen worden vastgelegd in het relatiestatuuut tussen VWS en NTS.

3. Bepaal of en wanneer NTS een regierol heeft en versterk deze.

Deze aanbeveling sluit aan op aanbeveling 1 over de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de NTS. Het evaluatierapport constateert hierbij dat een regierol niet zozeer gaat om inhoudelijke expertise, maar om gezag, vertrouwen en het sturen op verschillende belangen en het proces. In gezamenlijk overleg en door consultatie met veldpartijen moet hier snel duidelijkheid over komen. Waar de regierol van de NTS-versterking behoeft, zal conform de aanbeveling ingezet worden op de competenties die de organisatie nodig heeft om de regierol te vervullen. VWS zal de NTS hierbij ondersteunen.

4. Organiseer periodiek overleg met stakeholders.

Ik vind dit een belangrijke aanbeveling en voer deze in de praktijk ook al uit. Om beleid te maken en goed uit te kunnen voeren is goed overleg met en draagvlak van veldpartijen nodig. In de afgelopen maanden zijn voorbereidingen getroffen om een Landelijk Overleg Donatie in te stellen, waar alle stakeholders die betrokken zijn bij donatie en transplantatie bij elkaar worden gebracht. NTS is daarbij een van de stakeholders. In dit bestuurlijke overleg, onder een onafhankelijke voorzitter, kunnen onderwerpen die van belang zijn voor de keten worden geagendeerd en afspraken gemonitord. Het Landelijk Overleg Donatie wordt door VWS georganiseerd en secretariael ondersteund.

5. Kom tot advies toekomst NTS middellange termijn.

Tot slot adviseert Twynstra Gudde om onderzoek te doen naar de toekomstige organisatie van de NTS: wat voor organisatie past bij de ontwikkelingen en bij de wensen en behoeften van VWS en het veld, en welke partijen zijn het beste in staat om bepaalde taken uit te voeren. Dit hangt nauw samen met aanbeveling 1 en de acties die daaruit voortkomen. Ik zal daarom samen met de NTS eerst aanbeveling 1 uitvoeren, om daarna het advies over de toekomstige organisatie van de NTS op te pakken.

De Minister voor Medische Zorg,
T. van Ark